

Дмитро ПЕЧУНКА

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
Науковий керівник: д.е.н., професор, завідувач кафедри
менеджменту, публічного управління
та персоналу ЗУНУ Михайло ШКІЛЬНЯК

СУТНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЙОГО РОЛЬ У РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Поняття «підприємництво» є багатоаспектним і розглядається як у вузькому, так і в широкому значенні. Його сутність вивчали численні економісти, соціологи, управлінці та правознавці [2; 3; 5; 6; 7], що сформувало багату теоретичну базу для дослідження. Підприємця як особу, яка здійснює економічну діяльність в умовах невизначеності, купуючи за відомою ціною і продаючи за ціною невідомою, одним із перших визначив Р. Кантільйон ще у XVIII столітті [3]. У свою чергу, Ж.-Б. Сей наголошував на ролі підприємця як координатора виробничих факторів [6]. Дослідник Й. Шумпетер у XX ст. розвинув теорію підприємництва як рушія інновацій і "творчого руйнування", вважаючи підприємця агентом змін [7]. Автор, П. Друкер визначав підприємництво як систематичний пошук змін із метою їх ефективного використання як бізнес-можливостей [2].

У сучасній економічній літературі підприємництво розглядається як процес ініціативної, самостійної та інноваційної діяльності, спрямованої на створення товарів або послуг з метою отримання прибутку та розвитку економіки [5]. Доцільно, також, проаналізувати законодавче визначення даного поняття в нашій країні. Так, згідно з Господарським кодексом України (ст. 42): «підприємництво — це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку» [1]. Це визначення

підкреслює не лише економічну, а й соціальну місію підприємництва, що особливо важливо в умовах сталого розвитку.

Отже, сутність підприємництва полягає в ініціативній, інноваційній і ризикованій діяльності, що спрямована на створення цінності як в економічному, так і соціальному вимірах. У сучасних умовах воно розглядається як фундаментальний механізм розвитку не лише національної економіки, але й територіальних громад, забезпечуючи стабільність, конкурентоспроможність і сталість регіонального розвитку.

Підприємництво на рівні територіальних громад має особливу роль у підтримці місцевої економіки, оскільки дозволяє вирішувати безпосередньо соціально-економічні проблеми місцевих жителів. Підприємницька діяльність забезпечує громадян робочими місцями, що є основою для зниження рівня безробіття та підвищення доходів місцевих жителів. Це особливо важливо для сільських та віддалених територій, де є проблема відтоку населення через відсутність можливостей працевлаштування. Важливо зазначити, що саме підприємництво забезпечує надходження податків у місцеві бюджети. Це дозволяє фінансувати важливі соціальні програми, ремонти доріг, будівництво шкіл та лікарень, а також підтримувати інші соціальні ініціативи на рівні громади.

В цілому підприємництво є двигуном інновацій. Місцеві підприємці часто ініціюють нові ідеї, технології та методи ведення бізнесу, що сприяє технологічному розвитку та підвищенню конкурентоспроможності громади. Вони можуть застосовувати нові методи виробництва, зокрема в сільському господарстві, будівництві, туризмі. Підприємці часто створюють нові об'єкти інфраструктури, такі як підприємства, торговельні точки, культурні або освітні установи. Це веде до розвитку місцевої інфраструктури, покращення якості життя та надає нові можливості для розвитку громад.

Дослідження показало, що розвинене підприємництво може стати основою для залучення інвестицій в громаду [5]. Інвестори, як правило, готові вкладати кошти в райони з високою

підприємницькою активністю, оскільки це свідчить про розвиток інфраструктури та стабільність місцевої економіки.

Взаємодія між підприємництвом та розвитком територіальної громади є складним процесом, що вимагає належної інфраструктури, підтримки на рівні органів місцевого самоврядування та відповідних фінансових і правових механізмів. Тому, місцеві органи влади повинні стати катализатором змін на рівні громади, створюючи умови для бізнесу та забезпечуючи підтримку місцевих підприємців через створення сприятливих умов для ведення бізнесу (зниження адміністративних бар'єрів, доступ до місцевих ресурсів). Доцільним також є створення програм стимулювання інвестицій у місцеву економіку та розвиток інфраструктури для підприємництва.

Загалом, підприємницька діяльність є вкрай важливим чинником розвитку територіальних громад, оскільки вона сприяє створенню нових робочих місць, покращенню соціальної інфраструктури, стимулює інноваційні процеси та збільшує податкові надходження до місцевих бюджетів. Це, своєю чергою, забезпечує умови для підвищення якості життя населення. Включення підприємств у вирішення місцевих проблем сприяє розвитку ініціатив на місцях, покращує рівень конкуренції та інвестиційну привабливість регіонів. Адаптація підприємництва до специфічних потреб та умов громади дозволяє підвищити ефективність управління ресурсами, покращити екологічну ситуацію та забезпечити сталий розвиток. Тому, в умовах глобалізації та зростаючої конкуренції, місцеві громади потребують нових підходів до економічного розвитку, зокрема через активне залучення підприємництва як важливого ресурсу для подолання кризових явищ і формування стратегічних напрямків сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/> (дата звернення: 22.04.2025)

2. Друкер П. Ф. Інновації та підприємництво: практика і принципи / переклад з англ. К.: Лібра, 2006. 352 с..
3. Кантільйон Р. Есе про природу торгівлі загалом / переклад з фр. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 212 с.
4. Линдюк, А. Вплив інноваційних підприємницьких ініціатив на організаційно-економічне забезпечення інвестицій у територіальних громадах. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-57> (дата звернення: 02.05.2025)
5. Нагорна О., Лукомська А. Підприємництво як основна складова господарської діяльності в державі. *Молодий вчений*. 2022. № 10 (110). С. 27-29.
6. Сей Ж.-Б. Трактат політичної економії / переклад з фр. К.: Основи, 2003. 478 с.
7. Шумпетер Й. А. Теорія економічного розвитку / переклад з нім. К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. 254 с.